

Lærernes lønninger et evig diskusjonstema

Av Eva Tveter som har pløyet gamle «Indrer»

Også for 100 år siden mente lærerstanden at lønningene var for dårlige i forhold til innsatsen. I juli i 1915 skrev pedagogen, antroposofen og organisten Olaf Funderud følgende innlegg i Indre Smaalenenes Avis:

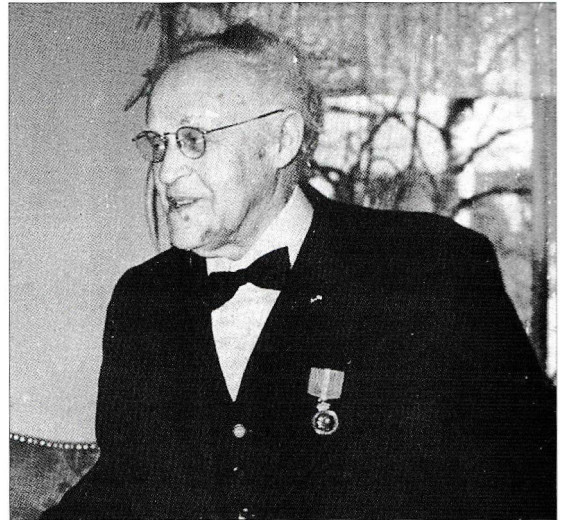
«Lærernes lønn er atter på tapetet, særlig landslærernes. Hvor lenge skal de menn og kvinner som hver dag strever i skoletimen med landets dyreste eie, barnene, bydes gammeldagse husmannskår?

Jeg skal ikke bruke lange jeremiader, bare anføre noen tall jeg har fått av et par lærere i Eidsberg: Lønn i storskolen – 38 uker á kr. 24 gir kr 912 pr. år, med et alderstillegg på 150 kr. Etter fire år. I småskolen er lønnen 19 kr i uken i 36 uker. Det gir en årslønn på 684 kr med et alderstillegg på 100 kr. Etter fire år.

Utgift for en lærer (ungkar) som må leie kost: 600 kr til kost, 200 kr til klær, 50 til ved og lys, 50 til livsforsikring, 50 til sykeforsikring og 30 kr til skatt. Dette gir en årlig utgift på 945 kroner.

• Men bør ikke en lærer følge med tiden? Hva til aviser og bøker, hva til renter og avdrag på sin studiegjeld? Enn om han vil forsøke å spare til hus og hjem?

Jeg har lenge ventet på at de styrende i landsbygdene vil gjøre noe for å heve lærerlønningene. Er det noen som mener at dette er utidig snakk, så si i fra.»

Olaf Funderud fikk Kongens Fortjenstmedalje i gull i mai 1956, samme året som han døde. Foto lånt fra Mysen-leksikon av Hans Wåler.

Dette mente altså Olaf Funderud for litt over 100 år siden.

Et lite lønnstillegg

Et halvt år etter at Olaf Funderud skrev sitt innlegg, var det møte i Eidsberg herredstyre 5. januar 1916. Da ble det fattet vedtak om at lærere som ikke hadde jord ville få et tillegg i lønnen på hundre kroner i året. Dette var fordi noen av lærerne hadde så stor tomt rundt skolehuset at de hadde anledning til å dyrke frukt og grønnsaker og kanskje holde høner.

Hva med arbeidsgleden?

Den lille lønnsforhøyelsen fikk en av de unge lærerne i bygda, S. Heier, til å

komme med følgende ytring: «Lærerne i Eidsberg har nu faat lønstilllegg, og vi er kommunen meget taknemlig derfor. Men den maate hvorpaa vi har faat forbedringen, og den behandling lærerne, især de eldre har faat, maa vække harme og bitterhet. Efter referat i aviserne fremgaar det klart hvordan stemningen mot lærerne er. Den opfatning man maa faa er den at ældre lærere med mangeårig praksis og stor erfaring ligesaa godt kan pakke sammen straks, og vi yngre bør søke bort snarest mulig for at nye koster kan komme og feie bedre, for vi unge har den feil at vi med tiden blir ældre, vi også.

At lærerne kan miste arbeidsgleden og lysten til skolegjerningen skal ikke

forundre nogen. Men hvem gaar det utover?»

Dette skrev altså S. Heier i «Indre» i 1916.

Og hva mener dagens lærere og «Haakons» lesere om et innlegg som stod i lokalavisen 15 år senere?

Giftige kvinner kan sies opp uten videre.

På grunn av den store arbeidsløshet blant lærerstanden er spørsmålet om gifte lærerinner blitt aktuelt flere steder.

Man har spurt skoledirektør Gjøstein om der er lovlig adgang til å si opp gifte lærerinner, hvis menn sitter i avlønnede stillinger, og han svarer at der intet er til hinder herfor. Det kan skje uten videre!

*Indre Smaalenenes Avis, onsdag
5. januar 1927*

Eggæ våres

Den lille historien som vi gjengir nedenfor, har vi sakset fra ei lita bok om «Østfold-historier» samlet av Knut Roen og utgitt i 1970. Historien kunne kanskje hatt sitt opphav i bygda vår?

Vi fikk lære under krigen hva rasjonering og rasjoneringsbestemmelser var, men de fleste av oss regnet som så da krigen endelig var over, at nå er det ikke så nøye lenger, nå gjør vi som vi vil.

Så hendte det seg at det ble etablert rasjoneringskontroll ved innkjørselen til en av Østfold-byene. Og inn mot byen kom en bondemann med kone kjørende med hest og vogn. De ble stanset av kontrollen som fant at bonden hadde fire kasser egg på vogna. Og så lød spørsmålet:

- Hvor skal du med dem?
- Raker dæ ente, svarte bonden.
- Nei, vær nå fornuftig, sa kontrolløren.

Hvor skal du med eggå?

- Det raker dæ ente har jæ sagt, sa bonden.

- Hør nå her, sa kontrolløren. Krigen er slutt, det er nå så, men ennå er det rasjonering, og her kommer du kjørende med fire kasser egg. Vi ber om en forklaring!

- Jæ ske si dæ en ting, sa bonden. Hvis jæ og kjæringa får løst te å ta eggæ våres og kjøre en tur, så raker ente det dæ!